

μόρφωση των Ἑλλήνων, καὶ ζήτησαν ὄχι βέβαια ν' ἀναμορφώσουν τὴν ἐκπαίδευση, ἀλλὰ τοῦλάχιστον νὰ δέξουν πρακτικὰ, μὲ παράδειγμα ψηλαφητό, πῶς πορεῖ καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνη ἡ καλλιτέρεψις. καὶ γι' αὐτὸ βλέπομε τὴν ἐγκύκλιό τους γραμμένη σὲ γλῶσσα καὶ μὲν ζωντανή, ἀλλὰ μὲ ἀρκετὰ παραχωρήσεις στὴν καθαρὴ οὐσία καὶ ὄχι στὴ φόρμα τῆς κλασσικῆς δημοτικῆς.

Κι ὅμως εἶπα αὐτὰ οἱ ἐφημερίδες ποὺ ὑποτίθεται πῶς ὀδηγοῦν ἀμερόληπτα τὴν κοινὴ γνώμη, εἰς σχεδόν, μὲ μιὰ δυὸ μονάχα ἐξαιρέσεις, οὔτε τὰ παρατήρησαν οὔτε τὰ μελέτησαν. Μόνο ἐπιπόλαια, ἀνόητα καὶ ὑβριστικὰ ἔγραψαν. Ξαναμάσησαν τίς αἰώνιες βρισιές τους καὶ τίς σαχλές κοροϊδίες τους καὶ αὐτὸ ἦταν ὅλο. Ὁ ἀναπόφευκτος κ. Μιστριώτης ξαναμάσησε κι αὐτὸς τὰ συνειθισμένα. Μερικοὶ δημοδιδάσκαλοι θέλησαν νὰ διαμαρτυρηθοῦν, γιατί νόμισαν πῶς ἡ ἐγκύκλιος τοῦ ἐβριζε. Φαίνεται ὅμως, καὶ πρέπει νὰ θεωρηθῇ τιμὴ τους, πῶς τὸ καλοσυνολογίστηκαν καὶ κατάλαβαν πῶς ἐξεναντίας ὅσοι ὑπόγραψαν τὴν ἐγκύκλιος τοὺς θεωροῦν σὲ θέση πολὺ ψηλὴ καὶ μονάχα θέλησαν νὰ τοὺς εὐκολύνουν στὸ ἐκπαιδευτικὸ τους ἔργο. Μὲ λύπη μας εἶδαμε ἕναν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου, ποὺ μὲ σέβας καὶ θαυμασμὸ συλλογιζόμεστε τὴ στάση του στὰ εὐαγγελικά, νὰ ὀνομάζῃ, ἔχι βέβαια πολὺ χριστιανικά, τὸ ἔργο τῆς Ἐφορίας ἐθνικόν. Σὰν κομμάτι περιέργου χτυπᾷ στὸ μάτι, νὰ βλέπῃ κανεὶς τὰ ὀνόματα Μελάς, Δραγούμης κτλ. νὰ φηγοῦνται σὲ ἐθνικόν κίνημα.

Μετ' αὐτοὺς, τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Χατζηδάκι ('Αθηναί 4 Μαΐου). Εὐγενικά ἐπικρίνει τὸ κίνημα τῆς Ἐφορίας ἂν καὶ μᾶς φαίνεται κάπως περιέργος ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον τραβᾷ τὴν προσοχὴ τοῦ ἀναγνώστη ἴσως καὶ τῶν ἀρμενίων στὸν παράγραφο τῆς ἐγκυκλίου ποὺ ζητᾷ δωρεὰς καὶ συνδρομὰς.

Τὰ ἐπιχειρήματά του γιὰ νὰ μὴν ἔδωκε τὸ Πρότυπο Δημοτικὸ Σχολεῖο κ' εἶται νὰ δείξῃ τί μπορεί νὰ κάνῃ—γιατί τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς αὐτὸ ζητᾷ μὲ τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Χατζηδάκις—μᾶς φάνηκαν ἀκόμα πὺρ περιέργου.

Ὁ ἀπλούστερος καὶ «μάλιστα ἐμολογούμενος» τρόπος ν' ἀποδειχθῇ πῶς τὸ Σχολεῖο αὐτὸ δὲν ἀξίζει καὶ εἶναι περιττὸ θὰ ἦταν νὰ λειτουργήσῃ γιὰ μερικὸν καιρὸ. Ἄν δὲν ἀξίζῃ, θὰ πεθάνῃ τὸ φυσικὸ τοῦ θάνατο. Ὅσο γιὰ τὴ βλάβη ποὺ μπορεί νὰ κάνῃ, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ λέγῃ κανεὶς κἄν, δηλ. πῶς

ἓνα σχολεῖο μὲ καμμιά πενήνταρδιὰ ἢ ἑκατοστὴ παιδιὰ θὰ κατὰστρεφε τὸ ἔθνος. Ἴσως ὁ κίνδυνος εἶναι ἄλλου. Μὰ αὐτὸς εἶναι μονάχα γιὰ τοὺς καθαρουμενιστὰς, ὅτι δηλ. μπορεί ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια τοῦ κόσμου στὸ γλωσσικὸ ζήτημα πολὺ γληγορώτερα παρ' ὅτι ἔκαναν ὡς τώρα οἱ συζητήσεις τῶν γλωσσολόγων καὶ γλωσσολογούντων.

Καὶ δυὸ λόγια γιὰ τὸ Σωκράτη. Ἴσως στὴ διαλεκτικὴ του, παλεύοντας μὲ τοὺς σοφιστὰς, μεταχειρίζονταν γιὰ νὰ τοὺς τσακύνῃ τὰ «μάλιστα ἐμολογούμενα». Βέβαια ὅμως δὲν τὰ ἐδίδασκε καὶ γι' αὐτὸ ἡ πλειοψηφία τοῦ ἔθνους, ποὺ μερικοὶ πάντες φέρνουν ὡς ἐπιχείρημα καὶ ἀπόδειξη πῶς εἶναι στὸ σωστὸ, τὸν καταδίδασκε νὰ πηλὴ τὸ κύνειο.

Ὁ φόδος τοῦ κ. Χατζηδάκι γιὰ τὰ πειράματα μᾶς ξάφνισε ἀκόμα περισσότερο. Ὁ μόνος τρόπος ν' ἀποδειχθῇ ἂν κάτι τι εἶναι στραβὸ εἶναι νὰ ἐφαρμοστῇ στὴν πράξη δηλ. νὰ γίνη πείραμα. Αὐτὸ ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ χιλιάδες συζητήσεις. Εἶναι λυγρὸ νὰ διαβάξῃ κανεὶς πῶς δὲν πρέπει νὰ «πειραματίζομεθα». Καὶ τί ἄλλο παρὰ πειραματισμὸ ἐπιβάλλουν τὰ ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια καὶ συστήνουν τὰ διδασκαλικά συνέδρια καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἐπιθεωρητῶν τῆς ἐκπαίδευσης; Καὶ ἐπὶ προσομῶς τοῦ ἀνθρώπου τί ἄλλο εἶναι παρὰ ἓνα αἰώνιο πειραματισμὸς; Ἀλλ' ὅμως θὰ μέναμε στὴ μέθοδο τῶν κολλυδογραμμάτων καὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ βουρδουλα καὶ τοῦ ἀνάβαλλου, ἀντὶς νὰ τσακίζομαστε γιὰ Φροβελιανὰ συστήματα καὶ Σουηδικὰς γυμναστικὰς καὶ τόσες ἄλλες ἀναμορφώσεις, χάρις στίς ἐποχές καὶ μόνες πήγαμε κάπως μπροστά. Καὶ τόσο καλὴτερο καὶ ὁρθότερο θὰ ἦταν ἂν ὁ κ. Χατζηδάκις ἀντὶς νὰ μᾶς λέγῃ ὅτι «ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ ἱδρυμένου σχολείου ὑπ' οὐδενὸς οὐδαμῶς λαλεῖται» πειραματικὰ μᾶς τὸ ἀπόδειχνε. Ἄν δηλ. ἐπαιρνε ἓνα δυὸ παραγράφους καὶ μιὰ μιὰ λέξη, μιὰ μιὰ φράση μᾶς εἰδείχνε πῶς κανένας δὲν τὴν λέει.

Σ' ἓνα ἄρθρο τοῦ κ. Σαλδάνου δημοδιδασκάλου («Ἀληθεία» τῶν 9 Μαΐου), γραμμένο πολὺ εὐγενικά, βλέπομε πῶς ἡ διδασκαλία στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο δὲ γίνεται σὲ ὑπερκαθαρεύουσα καὶ πῶς δίνεται κάποια θέση στὴ μητρικὴ γλῶσσα. Δὲν ἀμφισβάζομε πῶς πολλοὶ δημοδιδάσκαλοι, μορφωμένοι καὶ ἑυνοί, καταλαβαίνοντας τὸ κακὸ ποὺ ἡ καθαρὴ οὐσία κάνει στὰ παιδιὰ, προσπαθοῦν νὰ τὸ κολάσουν μὲ ἐνέσεις δικῆς τους ἀπὸ τὴ ζωντανὴ γλῶσσα, ἀλλὰ γιὰ πολλοὺς λόγους (ἐλλείψῃ βιβλίων, φόδος

καταδραμῆς, ἀντίδραση ἀπὸ ἄλλες μεριές) δὲν τὸ κάνουν ὅσο χρειάζεται καὶ ὅσο ἴσως θὰ ἤθελαν. Κι αὐτὸ ἴσα ἴσα δείχνει πόσο τὸ ἔργο ποὺ θέλησαν ν' ἀναλάβουν οἱ δώδεκα εἶναι ἀναγκαῖο καὶ ὥριμο. Καὶ τί νὰ σοῦ κάμουν μερικοὶ δημοδιδάσκαλοι; Καὶ πῶς νὰ συμβιδάσῃ κανεὶς αὐτὰ ποὺ λέει ὁ κ. Σαλδάνος, ὅταν τὸ «ἐγκεκριμένον ἀλφαριθμητικόν» εἶναι κατασπαρμένο μὲ ἰα καὶ ὠα καὶ ὄρνυξ καὶ γὺν καὶ ὄλα τὰ ἄλλα διαμάντια ποὺ ἀράξασε ὁ κ. Δελμούζος στὸ ἄρθρο ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω; Καθὼς καὶ μὲ τὰ φραγκάτικα ἐκείνα εἰς ποτικὸς κτλ.; Τὰ κλασσικὰ ἐκείνα τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀημ. Σχολείων: τὸ πορὸ πῶς λέγεται καλὴτερα; καὶ τὰ «ἀκόμη καλὴτερα» τὰ ἐπερίγραψε τόσο ὠραῖα ὁ κ. Ξενόπουλος, ποὺ δὲν ἔχω τὸ κουράγιο νὰ τὰ πῶ ἐγὼ μετ' αὐτόν.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ μοῦ θυμίζει τὰ δυὸ ἄρθρα ποὺ ἔγραψε γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ Σχολείου, στοὺς Καιροὺς καὶ τὸν Καλλιτέχνη. Τὰ βρισκω τόσο λογικά, τόσο φωτεινά, ποὺ χρειάζονται προσοχὴ καὶ ἀπάντηση.

Πρῶτα πρῶτα ἔχει δίκιο γιὰ τὴν ἐπίδραση τῆς καθαρὴ οὐσίας. Ἄφηκε λεκέδες στὴ γλῶσσα μας ποὺ δὲν παστρεύονται, γιὰ τὴν ὥρα τοῦλάχιστον ἴσως μάλιστα μὲ τὸ πολὺ τρῖψε τρῖψε τρυπήσῃ τὸ ροῦχο τῆς γλώσσας μας. Ἀς τὸ φοροῦμε λοιπὸν, ὅπως εἶναι, ὡς ποῦ, μὲ τὸν καιρὸ, ἀποχτήσουμε ἄλλο ὀλοκαίνουριον ἴσως ἢ ὥρα δὲν εἶναι καὶ τόσο μακριὰ ὅσο φαίνεται. Ἐμεῖς δὲ θὰ τὴ δοῦμε. Ἄλλοι θὰ χαροῦν τὸ σπέρμα ποὺ σπέρνομε. Γιὰ τὴν ὥρα λοιπὸν κάλλια αὐτὸ τὸ ροῦχο παστρεμένο ἀπὸ τοὺς λεκέδες ποὺ εὐκολὰ βγαίνουν καὶ ποὺ δὲν ἀγγίζουσιν τὸ ραχοκόκκαλο τῆς γλώσσας. Τοὺς ἄλλους, δηλ. τίς λόγιες λέξεις ποὺ ἡ ζωντανὴ μας λαλιὰ παραδέχεται, ἢ γιὰ νὰ τὸ ποῦμε πὺρ σωστὰ ποὺ δὲν τίς σηκώνει ἀλλαχμένες μὲ τὸν ἐδοστωτήρα τῆς δημοτικῆς, θὰ τοὺς ἀφήσωμε. Καὶ προτιμότερο βέβαια τέτοιο ροῦχο γιὰ τίς ἐννοιές μας, παρὰ τὸ στενὸ καὶ κακόχαδο ἔστω καὶ τῆς ἀπλῆς καθαρὴ οὐσίας. Καὶ γιὰ τὸ ἀνεπιτυγμένον δὲν ἔχει ἴσως ἔδικον. Ὁ σωστὸς τύπος ὁ δημοτικὸς θὰ ἦταν ἀνεπιτυγμένον ποὺ σήμερα μᾶς φαίνεται ἀχώνευτος. Τὸ ἀνεπιτυγμένον τῆς ἐγκυκλίου τῆς Ἐφορίας εἶναι, ὑποθέτω, ἓνας συμβιδασμὸς, ἴσως ὄχι πολὺ ἐπιτυχημένος. Γι' αὐτὰ ἔγραψε ὁ κ. Δελμούζος, διευθυντὴς τοῦ Ἀνωτέρου Παρθενιαγωγείου τοῦ Βόλου, διδάσκαλος τῆς Φιλοσοφίας καὶ παιδαγωγὸς στὸ ἄρθρο ποὺ ἀναφέραμε στὴν ἀρχή, ποὺ καὶ ὁ Ψυχάρης ὀνομάζει.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

I'

ΔΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΩΣΥΝΗΣ ΤΟΥ

«Παναγιώτατε Δέσποτα, Εἴη Σου ἡ χάρις ἀπλοῦς ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἡ εὐχὴ διάπυρος ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, τῶν πειθηνίων τῆς Σῆς Παναγιώτης θεραπείων. Σωτηρίαν δὲ λέγω, οὐ μόνον τὴν τῆς ψυχῆς, ἢν ἀπάντων συλλήδην τῶν Ἀγίων ἡ μεσιτεία μόλις ἂν τῆς τοῦ Ἐπικαταράτου παγίδος ἐξαγάγει· ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀπ' αἰώνων ἐν σάλλῃ κυλινδουμένου καὶ κύμασι δαινοῖς συμφορεμένου ἐθνικοῦ σώματος.»

Χαμογελάς, Ἄγιε μου γέροντα καὶ πατέρα! Καλὸ σημάδι! θὰ πῇ πῶς ἡ ἐγὼ δὲν καλοξέρω τὰ δεσποτάδικα, ἢ ἡ Ἀγιωσύνη Σου ἔτυχε νὰ εἶσαι: ρω-

μὸς. Ἀς ποῦμε πῶς εἶναι καὶ τὰ δυὸ, ἐπειδὴ γιὰ νὰ κάνουμε χωρὶς, καὶ τὰ δυὸ μᾶς χρειάζονται. Ὁ Κύριος ἀπὸ δῶ εἶναι φίλος μου, καὶ τὸν ἔφερα μαζί μου νὰ δῇ τὴν Πόλιν. Δὲν τὸ ξέρω τὸνομά του, μὰ εἶναι δικός μας, καὶ μὴ φοβάσαι. Ἐγὼ νὰ πῶ τῆς Ἀγιωσύνης Σου μερικὰ, καὶ καλλίτερη ὥρα δὲν μπορούσαμε νὰ διαλέξουμε. Οἱ ἅγιοι Συνοδικοὶ Σου ψάλλουνε Σπερινό. Πατέρα μου, σὺν προσεύκῃς, λέγε ἐν λόγια καὶ γιὰ αὐτούς. Οἱ πιότεροί τους πιαστήκανε στὸ δεσποτάδικο τὸ θεῖο μὲ γάντζους, κι ἀνεβήκανε μὲ σκαίνια. Μὰ ἂς μὴν τοὺς συνορίζομαστε καὶ πολὺ. Σ' ἕναν τέτοιον τόπο, ποῦ ἂν τύχῃ καὶ κανένας ἐνάρτεος, μπορεί νὰ τὸν κρεμάσουν, ἂς μὴν τοὺς γυρεύουμε ἔλους Ἀη-Γρηγόρηδες. Μόνο ἂς παρακαλοῦμε τὸν Ὑψιστὸ νὰ μᾶς φυλάξῃ καὶ ἀπὸ χειρότερα. Νὰ ποῦ πολεμήσανε μερικοὶ τους γιὰ τὰ καμαρωμένα μας τὰ «Προνόμια».

Καὶ τώρα. Δεσπότη μου καὶ πατέρα, νὰ σοῦ πῶ κ' ἐν ἄλλο: Τὸ ποίμνίό σου εἶναι καλὰ πρόβατα, μὰ πρόβατα ποὺ χρειάζονται μερικὰ μαντρόσκυλα ἀπὸ σόγι, νὰ τοὺς φέρνουνε στὸν ἴσιο τὸ δρόμο, νὰ φυλάγουνε μακριὰ καὶ τοὺς λύκους. Μὲ συμπάθειο, ἔσετ' λογαμαχούσατε τίς προάλλες μὲ τὸν ἀρχιλύκο γιὰ τὰ «Προνόμια», καὶ μοῦ φάνηκε σὰ

νὰ παίζετε. Τί θάλεγε ἄραγε ἡ Ἀγιωσύνη Σου νὰ δώλεπε Τσομπάνη νὰ λογαμαχῇ μ' ἓνα λύκο! Ποῦ ἀκούστηκε λύκος νὰ παίρνῃ ἀπὸ λόγια! Ἀλλὰ μέτρα θέλει ὁ λύκος.

Σὰ νὰ ξέρω τί θὰ μοῦ πῇ. Πῶς εἶσαι πνευματικὸς πατέρας τοῦ «Γένους» καὶ τίποτος ἄλλο. Μὰ γι' αὐτὸ καὶ μετ' ἡμῶν, νὰ βροῦμε λίγα μαντρόσκυλα. Σώνει ἡ Ἀγιωσύνη Σου νὰ τοὺς δίνει τὴν εὐχή σου σὺν τὸν Ἀη μας τὸ Γρηγόρη, καὶ σὺν τὸν Ἀη Γνάτῃ ποὺ βλογόσε τὴν κλεφτουριά σὺν καιρὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Χλωμιάζει; Μὴ φοβάσαι. Σήμερα κλεφτουριά πὺρ δὲν ἔχουμε. Ὁ κλεφτοπόλεμος ἐξόχως, πάει. Σήμερα ἔχουμε ἄλλα τερτίπια. Σήμερα ἔχουμε Μπόμπες. Μεγάλη ἡ χάρις τῆς Μπόμπας! Ἄν δὲν πολυδοῦλες καὶ πολὺ ὡς τὴν ὥρα, ὁ λόγος εἶναι ποῦ δὲν ἔμεινε πὺρ στᾶλλα μέρη τοῦ κόσμου καὶ πολλὴ σκληριὰ. Ὡς κ' οἱ Ἀράπηδες τῆς Ἀμερικῆς ἀνθρώπεψαν. Μεγάλη ἡ χάρις τῆς Μπόμπας, κι ὡς τόσο ἡ ἐπιστήμη τῆς δύσκολης. Χρειάζεται: Κανάρικη ἀπόφαση, ἀστραπὴ γληγοράδα, καὶ τάφου ἀμύλησά.

Μὰ θὰ μοῦ πῇ, Σεδάσιέ μου Πατέρα, καὶ εἰ θὰ καταλάβουμε μὲ τέτοια τερτίπια! Ὁ ἀγγρέψουμε τὸ Χαμίτη, καὶ θὰ μᾶς ἔρθουνε στὸ κεφάλι χερσὶ-

(*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθμὸ 5.

«πρώτης σειράς» (Ρόδα και Μήλα. Τόμ. Ε'. Μέρος Β').

Όσο για τον τρόπο της διδασκαλίας στο Πρότυπο Δημοτικό Σχολείο, ως έχη έπομονή ο κ. Ξενοπούλος και να είναι βέβαιος πως όλα θα κανονιστούν.

Θά επιτρέψω ή Πολιτεία ένα τέτοιο σχολείο; Έδώ είναι ο κόμπος. Είναι βέβαια λυπηρό σ' ένα νέο έθνος, που ψηλαφητά γυρεύει να βρή τον ίσιο, το σωστό δρόμο, και στην Έκπαιδευση, και που όλοι φωνάζουν πως δεν τονε βρήκε, οι νόμοι να μην αφήνουν την ιδιωτική πρωτοβουλία να φέρνει και αυτή την πέτρα της στή θεμέλιωμα του πρώτου χερσίου του Έθνους. Για την ώρα φαίνεται μόνο οι φραγκοπαπάδες κι οι καθολικές καλόγριες έχουν το δικαίωμα να διδάσκουν, τι και πως θένε, με δικό τους πρόγραμμα, χωρίς καμμιάν επίδραση από το Κράτος. Όλοι οι άλλοι δηλ. οι ελεύθεροι Έλληνες πολίτες είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν βαγιάδικα το πρόγραμμα και τα βιβλία του Υπουργείου της Παιδείας, κι αυτό, χωρίς κανένα αντίλλαγμα, αφού τα αποδειχτικά των ιδιωτικών σχολείων δε χρησιμεύουν σε τίποτα, και το παιδί που σπούδαζε εκεί, για να μπη σε δημόσιο Έλληνικό σχολείο ή Γυμνάσιο, πρέπει να ξαναδώκη εξετάσεις. Να λοιπόν που το έργο της Έφορίας του Π. Δ. Σ. είναι άφορμή να συζητηθώ στη Βουλή ή ίσως και στην Έθνοσυνέλευση, αν οι καθαρευσιστάνοι ένωσαν να το χτυπήσουν, μια σπουδαία αρχή, ή αρχή της ελεύθερης ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην Έκπαιδευση.

Ένώσω ή καθαρεύουσα είναι ή επίσημη γλώσσα του Κράτους, τα παιδιά που θα βγούν από το Πρότυπο Δημοτικό Σχολείο πρέπει βέβαια να τη ξέρουν, ώστε να μπορούν να εξακολουθήσουν τις σπουδές των και παραπάνω ή και να τη μεταχειριστούν όταν τους παρουσιάζεται ή ανάγκη. Αυτό όμως θα γίνει σ' τέλει, αφού δηλ. μετώσουν τα παιδιά στη μητρική τους γλώσσα. Όχι μόνο θα γίνη εύκολα, αλλά και θα έχη το προτέρημα να κάμω τα παιδιά να μεταχειρίζονται ανθρωπινά την καθαρεύουσα, και όχι τραγελαφικά όπως σήμερα. Γιατί, μια που μάθουν το μηχανισμό του οργανισμού της μητρικής των γλώσσας, θα μπορούν με ευκολία να ντύουν τις ιδέες τους και με την καθαρεύουσα χωρίς άσυνταξίες και σχολαστικισμούς. Άς

μη ξεχάσωμε τα φωτεινά λόγια που είπε γι' αυτό ο Ροΐδης στο τέλος της μελέτης του για το Ψυχάρη το Ταξίδι κι ως καλοσυλλογιστούμε εκείνο που λέει ο κ. Παπαγεωργίου στην αρχή του προλόγου του έργου του «Τα φραστικά είδη του Άττικού λόγου».

20. V. 1910.

Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ...

Quale i fioretti, dal notturno gelo
Chinati e chiusi, poi che 'l sol gl' imbianca,
Si drizzan tutti aperti in loro stelo....

(DANTE-INFERNO)

...Απόψε μέσα μου άγρουκώ
Κάτι γλυκό — τόσο γλυκό
Ποθ' ως νάν το πω θά ξεψυχήσω...
—Είναι ένα αηδόνι που ποιεϊ
Και κλαίει μ' δόλτρεμη φωνή
Στα φύλλα της καρδιάς μου πίσω.

Και λιώνει μου βαθιά ή ψυχή
Λες κ' είχε δόλγλυκα βραχή
Σε μια δροσούλα δνειρεμένη.
Βογγάει ο πόθος μου ο κρυφός
Σ' αν τάφος που — έρημος — στο φως
Στο φως του φεγγαριού, ανασταίνει...

...Απόψε μέσα μου άγρουκώ
Κάτι γλυκό — τόσο γλυκό
Λες άγερσίκι απ' άκρογιάλι....
—Ένα τριαντάφυλλο χλωμό
Μ' ένα γλυκόν δολυγμό
Σ' αν να ψυχομαχούσε αγάλη....

Κι αν δ,τι νοιώθω, Έγώ, το πω
Μέσα στον πυθ βυθ σκοπό
—Ο,τι απ' τα χείλια μου δε βγαίνει,
Όλοι, σ' φύλλα κυκλαμιάς
Όσοι τ' ακούσουνε, με μιάς
Θά σωριαστούνε πεθαμμένοι....

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

„ΙΟΝΗ“

«Δράμα εις πράξεις τρεις»

Συγγραφέας: Χρ. Δαραλέξης

Ένας μύθος για να πλαστώ σε σκηνικό έργο πρέπει να κλείνει κάποια δράση και κάποιο ξετύλιγμα, που να στέκεται σε ίσορροπία με τα γεγονότα καθώς φανεώνονται στη ζωή. Κ' εζόν απ' αυτό ο μύθος πρέπει να δείχνεται σαν κάτι σύνθετο, για να μπορεί ή συγγραφέας να πλέξη συνχμεταξύ τους τα γεγονότα αυτά και να φτάση φυσικά κι άβίαστα στην κάθαρση. Όταν ή ίσορροπία λείπει και λείπει κ' ή συνθετικότητα δεν απομένει παρά μια ξερή δήγηση, που ο συγγραφέας μπορούσι να τη γράψη σε πεζό λόγο. Άμα είναι μακριά από μια μικρή ιστορία τα δραματικά στοιχεία, ποιός ο λόγος να ντυθώ αυτή τη δραματική φόρμα;

Ένα σύντομο δηγηματάκι κ' ή «Ιόνη» του κ. Χρ. Δαραλέξη, που μόνο δυο πρόσωπα φανεώνονται σ' αυτό. Η όμορφη κι όνειροπλήχτρα Ιόνη που άγκασ τον εύγενικό νέο Φίλιππο άναγκάζεται από οικονομικούς λόγους να παντρευθώ έναν πλούσιο Άλεξαντριανό έμπορο μπαμπακιού. Ο Φίλιππος πιστεύει πως ή τέτοια άγάπη ποτέ δε θα λησμονηθώ. Κι όταν ύστερα από δυο χρόνια ξαναταμώνη την Ιόνη, με ξεφυλλισμένους τους πόθους και μαρμαμένα τα παλιά της όνειρα, με θλωμένη την ψυχή, που ή γαλήνη, ή εύτυχία κ' ή μονοτονία της πλούσιας ζωής τη νέρωσαν, συλλογίζεται πως αυτός είναι ή άφορμή γιατί δεν είχε το θάρρος να ένωση τη ζήση του με την εύγενικά κόρη και να παλαίψη το σκληρό άγώνα της ύπαρξης μέσα στον κόσμο πλάι της. Η τέτοια ένοχή του λοιπόν σ' έναν τόσο σπαρχιτικό ψυχικό θάνατο, τον βιάζει να σκοτωθώ με το ίδιο του το χέρι.

Ο Φίλιππος είναι ένας ιδεολόγος που' όλο τον κόσμο τον βλέπει μέσα σ' ένα μαγνέτι όνειρου, ένας ποιητής που έρωτεμένος είναι με τα ία, που ή ζήση του όλη φως παρουσιάζεται λουλούδινη. Τη ζωή την αληθινή δεν τη βλέπει. Και στην αρχή άκόμα του δράματος που πλείει μέσα στην άγάπη της Ιόνης, όσο και στο τέλος που βλέπει την άγάπη αυτή σβυσμένη είναι ο ίδιος μονοκόματος κι

τερα. Να σου άποκριθώ μάτι μάτι, πριν έρθουν οι Δεσποτάδες. Πρώτο, που ο φίλος ίσως μήτε ν' άγριέψη δε θα προφτάξη. Δεύτερο, που δε θα ξέρουν ποιόνα να πιάσουν. Ά λυσσάζουνε μερικά λυκόπυλα, το πολύ μπορεί να κρεμάσουν την Άγιωσύνη Σου, το πολύ να πειράξουν — πόσους να πούμε; Άς πούμε εκατό χιλιάδες. Για την Άγιωσύνη Σου δεν έχουμε τίποτα άλλο να πούμε, παρά πως χρέος Σου είναι. Πρώτη φορά δε θα είναι που θ' άγιάση έτσι καλός γέρος. Όσο για τους άλλους, τους άθώους, αυτό είναι μυστήριο που μήτε ή Άγιωσύνη Σου μήτε ή άφεντεία του από δω, μήτε κανένας σφός δεν μπορεί να το ξηγήση, γιατί άραγες αυτή ή θυσία! Κι άλλο δεν μπορούμε να άποκριθώμε παρά πως είναι πάντα γραμμένο να νεβαίνουμε στον ουρανό μερικές ψυχές για ν' ανοίγουνε μάτι και να βλέπουνε φως εκείνες που μένουνε στη γή. Έτσι έγινε ως τώρα στον κόσμο. Ά βρή τρόπο ή Άγιωσύνη Σου να το φυτεύη τάθνατο δέντρο χωρίς αίματοπότισμα, μα το άγιο αυτό κομπολόγι, θα γίνη μεγαλύτερος κι από τον Προμηθέα που μάς κατέδασε τη φωτιά.

Μα να σου πω και κάτι άλλο, αν και πρέπει να το ξέρη ένας έρωμένος. Ο Θεός το βλογάει εκείνο

το χώμα που χύνεται τέτοιο αίμα, κι άπάνω σε τέτοια κόκκαλα φυτρώνει Παράδεισος.

Και το μεγαλύτερο το καλό, που δεν μπορεί να γυρίση πίσω, μήτε να μείνη εκεί που είναι ο λαός, μια κι άνάψη. Οάκουστούν τα ξεφωνητά και τα μυρολόγια, όχι από τους Φράγκους! Μακριά από Φράγκους! Οάκουστούν από χιλιάδες χιλιάδων ταπεινωμένα σκλαδόπυλα, που θα γίνη ή ταπεινώση τους περηφάνεια, κι ο φόβος τους θάρρος, και θα τρέξουν από τα λησμονημένα τα νησιά τους ν' άποσώσουν της Μπόμπας το θάμα.

Άγιε μου Πατέρα, Σου είπα την ταπεινή μου τη γνώμη, το τί μπορεί ν' ακολουθήση αν λυσσάζουν οι λύκοι. Η Άγιωσύνη σου ως κρίνη το τί μπορεί να καταφέρουν τα μαντρόσκυλα αν την πνίξη τρόμος τη λύσσα εκείνη. Και τώρα, Πατέρα μου, που Σου έδωσα την καρδιά μου, δόσε μου και Σ' την ευχή Σου».

ΙΑ

ΣΤΟ ΤΑΞΙΜΙ

Βράδιασε, και που να πρωτοπάμε! Μ'ά μέρα

στην Πόλη πάει να πη μήνες μες το καλύδι μας, και γι' αυτό δεν μπορούμε να μείνουμε κι αύριο. Άν μπορούσαμε, θα τα σεριανίζαμε όλα. Θα πηγαίναμε στο «τοαροί», θα βλέπαμε το τουρκολόγι να βράζει, — θα τρώγαμε ίσως κ' ένα μπουρέκι. Και κατεβαίνοντας στον πιο πολιτισμένο το Γαλατά, θα περνούσαμε να δούμε και κανέν' άργαστήρι που φτειάνουνε γαζέτες. Για το πρώτο δεν πολυλυπούμαι. Τέ τουρκολόγι το είδαμε και στο χωριό. Μά λυπούμαι που δεν προφτάξαμε ν' ανταμώσουμε και κανέναν Πολίτη Συντάχτη. Κι άλλον τρόπο τώρα δεν έχει παρά ν' αγοράσουμε την έφημερίδα του. Άνεβαίνουμε λοιπόν και καθίζουμε στο Ταξίμι, και παίρνοντας τη δρομή της βραδιάς, και γλεντίζοντας με τον κόσμο που σουλατσέρνει, ρίχουμε δυο ματιές στην έφημερίδα, που την καταπρονέγαμε σαν έφεγγε ήλιος, και τη θυμηθήκαμε τώρα με τ' ελοφέγγαρο. Κι από κει κατεβαίνουμε σ' ενός φίλου που όνομα δεν του βρίσκω.

Το είπα, κι ως τόσο πάλι το ξαναλέγω: Παράδεισος, δαιμόνους γεμάτος αυτή ή Πόλη! Κοπέλλα χαριτωμένη, με το μουντζουρωμένο το μέτωπο. Βλέπεις αυτό το πανώριο το Ταξίμι, κι ως τόσο την καρδιά σου την πλακώνει ένα βάρος, σ' αν πνίγε-

ἀλύγιστος ἰδανιστής, πού τῆς ζωῆς τὸ ξετύλιγμα περνᾷ ἀπὸ πάνου τοῦ δίχως νὰ τὴν ἀγγίξῃ μὲ τὸ σκληρό του καὶ σπαρταριστό του μάθημα. Χάνει τὴ νιότη του θαμάζοντας δλοένα τὰ ἴα, στήνοντας βωμούς, φτιάχνοντας θρόνους, ἀνεβάζοντας ἐκεῖ τὴν ἀγαπημένη του, μὲ τὴν ἴδια ἀφροντισιὰ καὶ ἀγαθότητα πού τὰ παιδάκια παίζουν εἰς κοῦκλες. Εἶναι τύπος πού μπορεῖ νὰ σταθῇ μόνο στὴ δική μας ψεύτικη ζωὴ καὶ μάλιστα στὸς κύκλους τῆς καλῆς λεγόμενης τάξης. Ἀποτέλεσμα τῆς γύρο μας μπαγαμποντίας, τῆς ἀνάποδης κοινωνικῆς ἀνατροφῆς, καὶ τῆς ἀταίριαστης μὲ τὴ φύση κοινωνικῆς ἀντίληψης πού μας σφίγγει, μὲ τὰ ἀστοκὰ ἰδανικά πού θρέφουν τὴ νεολαία μας.

Ἡ Ἰόνη εἶναι καὶ αὐτὴ μιὰ ἀδύναμη ψυχούλα, πού ἔζησε στὸν περιωρισμένο γύρο τοῦ σπιτιοῦ της, δίχως κανένα ἀντίκρουσμα μὲ τὴ γριὰ Ζωή. Εὐγενικὰ μὰ ἀδειανή, ποιητικὴ μὰ χωρὶς θέρη, ἕνα πλάσμα ἀγαθὸ καὶ ἀπλαστο, ἕνα κλαρί μὲ μαραμμένα φύλλα πού μὲ τὸ πρῶτο φύσημα ξεγυμνώνεται.

Καὶ οἱ δύο ἥρωες κοντολογίης δὲν ἔχουνε βάθος. Τοὺς λείπει ἡ στέρια ζυγαριὰ ἀπὸ μέρος τοῦ συγγραφέα. Ἀγνωστὰ πολλὰ πράγματα μνῆσκουν γιὰ τὸ θεατὴ, πού δὲν τὰ ἀναπληρώνουν τὰ ὄνειρα, οἱ λυρισμοί, καὶ τὰ πλούσια καλαθία τῶ μενεξέδων. Οἱ πράξεις, οἱ σκηνές, οἱ κουθιέντες, οἱ φράσεις, ξεκάρφωτες. Τ' ἄλλα πρόσωπα πού μπάζει ὁ συγγραφέας στὸ ἔργο του ξένα καὶ ἀπὸ τὸ δράμα καὶ ἀπὸ τὸ μῦθο, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴ σκηNIKὴ οἰκονομία. Μὰ οὐτε καὶ αὐτὴ ὑπάρχει πουθενά.

*

Ὁ κ. Δαραλέξης ἔγραψε δράμα ρωμαντικό. Ἐέχασε πὼς ἡ σημερινὴ μας ἐποχὴ δὲ σηκώνει τέτοια πλάσματα. Μὰ καὶ τὸ ρωμαντισμὸ πού θέλησε νὰ δώσῃ, δὲν μπόρεσε νὰ τὸνε πιάσῃ ἀπὸ τὴν ὄψιν πού ἔπρεπε. Ὑπάρχει περίσταση πού ὁ ρωμαντισμὸς φανερώνεται βαθὺς καὶ λαμπερόχρωμος ἀπὸ ἕνα δυνατὸ συγγραφέα. Μὰ ὁ ψεύτικος ὑπερλυρισμὸς καὶ ὁ μονολογικὸς στόμος εἶναι πιά πράγματα τοῦ παλιοῦ καιροῦ γιὰ τὸ θέατρο. Ὅπου καὶ ἂ γυρίσουμε τὰ μάτια, βλέπουμε πὼς ἡ ζωὴ ἀπὸ τὴν πιδ πραγματικὴ τῆς καὶ χοντρὴ τῆς ὄψιν εἶναι ἐκεῖνη πού μπορεῖ νὰ δώσῃ στὸ ξετύλιμά της τὴν πιδ βαθιὰ καὶ τὴν πιδ ἀψήγη συγκίνηση. Γιατὶ ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἕνας. Ψυχὴ καὶ σάρκα. Ὅποιος εἶται δὲν τόνε νοιώσῃ παραγνωρίζει τὴ φύση καὶ ξεπέφτει εἰς φιλοσοφικὲς

κατηφορίες, καὶ ἀκόμα ξετοπίζει ἀπὸ τὸ θρόνο πού τῆς ἀξίζει τὴν Ποίηση τὴν ἴδια, εἴτε λυρικὴ εἴτε δραματικὴ.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΑΠΟ ΤΙΣ 'ΣΤΡΟΦΕΣ,

(JEAN MOREAS)

Ἀθέρμαντος ὁ οὐρανὸς καὶ μελαγχολικός,
Καὶ γὰρ τὸ δρόμο τῆς ἐρμῆς μόνος θάκολουθήσω,
Μὲ τὴν ἀγάπην στὴν καρδιὰ καὶ ἀπὸ τῆς λεῦκης κἀτου
δρόμος
Τὰ φύλλα τοῦ χυνόπωρου στὰ χέρια μου θὰ κλείσω.

Θεὰ γρουκήσω τὸ βοριά, θάκοῦσω τὰ ποιεῖα
Ποὺ πρὸς τὸν κάμπο φεύγουνε σὰν πέφτει ἀργὰ τὸ
βράδι,
Μέσ' στὸ λιβάδι τᾶχαρο, πλάι στὰ θλιμένα τὰ νερά,
Ὡρα πολλὴ θὰ ἀναρνεύω τὴ ζῆση, τὸ σκοτάδι.

Θὰ σὲς παγώνῃ, σύννεφα, κρύος βοριάς, καὶ σὺ
Λιόγερμα μέσ' στὴν καταχνιά σὺγὰ θανάπολεις,
Καὶ τότε κουρασμένος πιά θὰ γείρω σὲ μιὰ πέτρα ἐκεῖ
Νὰ δοκιμάσω ἀτάραχος τὸ ῥαῖο ψωμι τῆς Θλίψης.
Ἀόντρα.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Τὸ σχολεῖο· τὸ Σχολεῖο εἶναι ὁ δεύτερος, ὁ πιδ
μεγάλος πολέμιος τῆς ἐθνικῆς γλώσσας. Τὸ Σχολεῖο
πρέπει νὰ νοῖξῃ τῆς πόρτες τοῦ πρὸς τὴ νέα
ζωή, πρὸς τὴ ζωντανὴ ζωή. Τὸ Σχολεῖο πρέπει νὰ
μεταμορφωθῇ. Τὸ Σχολεῖο θὰ σῶσῃ κάθε ἀνόητο
ξεχώρισμα εὐγενικοῦ καὶ πρόστυχου στὰ ὀνόματα.
Τὸ Σχολεῖο θὰ φέρῃ στὸ παιδί, στὸν ἀνθρώπο καὶ
στὸν πολίτη τὸν αὐριανό, τὰ ἴδια ὀνόματα μὲ τὸν
ἴδιο τρόπο συμπλεγμένα, ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μάννας
του καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ, ἀπὸ τὴ μεγάλη
ἀγραφή καὶ τρισεσθι ἀρχὴ τοῦ ὅλου κόσμου τοῦ
Ἑλληνικοῦ, στὰ γραμμένα μας καὶ στὰ βιβλία μας,
γιὰ νὰ τοῦ ποῦν ἀγάλια ἀγάλια καὶ μὲ τάξιν καὶ
ἀράδα ἀράδα, τὰ πιδ ἀπλὰ ὡς τὰ πιδ σοφά.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

σαι μέσα στὴν καταχνιά. Φέρε, φέρε τὴν ἐφημερίδα
νὰ διαβάσουμε, νὰ ξεσκάσουμε.

Παράξενο νὰ μὴν μπερῶ νὰ τὴ διαβάσω ἀκού-
ραστα. Δὲν εἶναι νὰ πῆς πὼς δὲ φέγγει, φέγγει καὶ
παραφέγγει μὲ τέτοιο φεγγάρι. Μὰ κάθε λέξη πού
κοιτάζω, θαρρῶ πὼς μιλά καὶ μοῦ λέει: «Στάσου,
κοίταξέ με καλά. Μὲ ξέρεις ἀραγὲς ποιά εἰμαι γώ;
Ἐγὼ, φίλε μου, εἰμαι μιὰ γριὰ ἀρχόντισσα πού μὲ
βρῆκε μέσα στὰ λεξικά ὁ Σιὲρ Συντάχτης καὶ μ' ἔ-
βγαλε, μὲ πᾶστρεψε, μὲ στόλισε, μὲ κάθισε στὸ
μιντέρι του. Ὅχι σὰν αὐτὲς τῆς πλύστρες τοῦ δρό-
μου πού ἀραδιάζεις ἐσὺ εἰς τῆς φυλλάδες σου. Ὁ Σιὲρ
Συντάχτης αὐτὲς τῆς ἔχει γιὰ τὸ στόμα του μονάχα.
Γιὰ τὸ μιντέρι του, ἔχι. Στὸ μιντέρι του καθίζουμε
γὼ καὶ οἱ ἀμέτρητες οἱ ἀδελφάδες μου. Κοίταξέ μας
πὼς φέγγουμε στὴν πάστρα, ἀπὸ τὴ μιδν ἀκρὴ στὴν
ἀλλῃ. Κοίταξε αὐτὴ τὴν ἀράδα:

«Ὀλίγου δεῖν ἔμαται οὗτο ὁ τοῦ μεγάλου ἱερέως ἀγών».

καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτις. Διάβασε παρακάτω—

— Ὅχι, νὰ μὲ συμπαθήσῃς κερὰ λεξίτσα μου,
ἔχι· δὲν μπορῶ νὰ διαβάσω. Ἐμεῖς ἔρθαμε στὸ Τα-
ξίμι νὰ κάμουμε κέρει. Πήγαινε στοὺς Πολίτες νὰ σὲ

διαβάσουν. Αὐτοὶ φοβοῦνε γιὰ ἕνα «ὀλίγου δεῖν».
Αὐτοὶ ἂν δὲν πάρουνε μεζέ τους ἕνα «μεγάτομο»
δὲν κάνουν ὄρεξιν γιὰ φαῖ. Αὐτοὶ ἂν διαβάσουν κα-
μὰ Ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα πού βάζει κάποιες καὶ
ρωμαϊκά φτ' ἀτυκὸ τῆς σαλόνι, ξεσκίζουν τὰ ρούχα
τους ἀπὸ τὸ θυμὸ, πού βρίσκονται στὴν Ἀθῆνα
τρελλοὶ καὶ λερώνουν ἔτοι τὰ φύλλα τους. Αὐτοὶ
θαρροῦν πὼς οἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ βιβλία εἶναι στὸν
κόσμο γιὰ νὰ σπάνουν κεφάλια, καὶ μὲ τί πέτρες!
Ἐνα «οὐ μὴν ἀλλὰ» σοῦ σέρνει στὸ μέτωπο, καὶ
κατρακυλίσαι κάτω. Τὸ βλέπει καὶ ὁ Χαμίτης αὐτὸ
τὸ «οὐ μὴν ἀλλὰ» καὶ θαρρεῖ πὼς βλέπει τὸ Θεμ-
στοκλή καὶ τόνε φοβερίζει. Ἄν εἶταν «μὰ» ἡ τοῦ-
λάχιστο «ὄμως», θὰ τόνε φοβερίζει κανένας Μπό-
τοαρχῆς. Μὰ ἐμεῖς δὲν εἴμαστε τοῦ Μπότοαρχῆ καὶ
τοῦ Κολκοτρώνη παιδιὰ. Εἴμαστε τοῦ Λεωνίδα καὶ
τοῦ Μιλτιάδη, «οὐ μὴν ἀλλὰ» καὶ τοῦ Βασιλείου
καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ Γρηγορίου τοῦ Ναζιαν-
ζηνοῦ, οὐχὶ τοῦ ἐκ Δημητσάνης».

Καὶ νᾶξερεις τί ρωμαϊκὴ καρδιὰ πού τὴν ἔχει
αὐτὸς ὁ Συντάχτης! Ποῦθε εἶναι δὲν ξέρω, μὰ θὰ
παραξενευθῶ ἀνίσως καὶ εἶναι Πολίτης. Στὸν καιρὸ
τοῦ κύρ Θεωράκη, εἶταν ὁ μόνος πού πολεμοῦσε
γιὰ τὴν κατακαυμένη τὴν Κρήτη μὲ τὴ δα-

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἑξωτερικὸν φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τῆς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρέμνεις (3 δρ. τὴν τρι-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιούνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς ὑπό-
γειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ κιάσκι Γιαννο-
πούλου (Χαυτεῖα), στὸ βιβλιοπωλεῖο Ἑστίας Γ.
Κολάρου.

Στὴν Κέρκυρα καὶ Πάτρα στὰ Πραχτορεῖα τῶν
Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ
κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ ὑποδοχή. — «Ἐκκαθάρισις». — Ἀκαδη-
μαϊκὴ τσαχινιά. — Ἀπὸ τὸ θέατρό μας.

ΗΡΘΕ καὶ ὁ Βασιλιάς μας. Καλῶς μᾶς ἦρθε. Τοῦ
γίνεκε καὶ ὑποδοχή. Κόλληθήκανε καὶ προγράμματα
στοὺς δρόμους. «Τὴν τάδε ὥρα ἔρχεται ὁ Βασι-
λιάς. Τρέξετε! Τρέξετε!» Τὸνέ ῥάνανε μὲ λουλούδια.
Τοῦ χτυπήσανε τὰ παλαμάκια. Τοῦ φωνάζανε καὶ
Ζήτω. Καὶ ἡ παράσταση τέλειωσεν—ὅπως τέλειωσεν
καὶ ἡ Ἐπανάστασις μὲ ζήτω καὶ μὲ χεροκροτή-
ματα.

Μὰ νὰ γίνεκε ἄραγες καμὰ Ἐπανάστασις σ' αὐ-
τόνε τὸ μακάριο τόπο; Φυσικά, ὄχι. Γιατὶ ἡ Ἐπα-
νάστασις ξελευτερώνει τὴν ψυχὴ, δὲν τὴν ἀφίνει
δουλικὴ καὶ χαμωσεννούμενη. Τὴν ξελευτερώνει
καὶ τὴν ἀνυψώνει. Καὶ τέτοιο θάμα δὲν ἔγινε δῶ,
στὸν τόπο μας. Ἡ ψυχὴ μας δουλόφερνε, δουλο-
φέρνει καὶ θὰ δουλόφερνει σ' αἰῶνα τὸν ἀπαντα.
Καὶ ἡ ὑποδοχή πού γίνεκε στὸ Βασιλιά μᾶς τὸ
ἀπόδειξε τετραγωνικώτατα αὐτό. Ἀ δὲ δουλόφερνε
ἡ ψυχὴ μας, οἱ χιλιάδες πού χεροκροτήσανε καὶ
ζητωκραυγάζανε καὶ λουλουδοφαντίζανε προχτές
τὸ Βασιλιά, θὰ μαζευόντουσαν τριγύρω του καὶ θὰ
δείχνανε τὴ γροθιά τους ὅταν ὁ «Στρ. Σύνδεσμος»
καταλάσπωνε καὶ κατακλωτσούσε τὸ θρόνο.

σκαλίσαι τοῦ πέννα. Κάθε λίγο τὸν παίδευαν, καὶ
αὐτὸς ξανάρχιζε πάλι. Μυστήριο, πὼς δὲν τόνε βά-
λανε στὰ σίδερα τότες. Ἰσως πού πολεμοῦσε μὲ
κοντάρια καὶ μὲ σάιτες, ἀντὶς μὲ μολύβι καὶ μὲ φω-
τιὰ. Ἰσως πού εἶταν ἕνας καὶ μοναχὸς σὲ μιὰ λά-
κερη Πόλη. Ἐνας εἶταν, καὶ ἕνας μᾶς ἔμεινε.

Σήκω, νὰ πάμε στοῦ φίλου. Ἀνάπαυξ δὲ θὰ
βροῦμε καὶ δῶ.

IB'

ΣΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΠΟΥ ΟΝΟΜΑ ΔΕΝ ΤΟΥ ΒΡΙΣΚΩ

Ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ μποῦμε ἀπὸ τῆς πόρτες
τῆς μαρμαρένιες. Μποροῦμε, καὶ πρέπει νὰ μποῦμε
σὰ σφίγγες ἀπὸ μιὰ τρύπα, καὶ νὰ σύρουμε ἴσια στ'
αὐτὴ τοῦ νὰ τοῦ ποῦμε δυὸ λόγια. Πέτα τριγύρω του,
καὶ κάνε τον χάξι. Τρώγει τὸ βραδινὸ του. Πάμε
στ' αὐτάκι του.

«Ἦρθα καὶ ἄλλη φορὰ, λαοπόθητέ μου Ἀναξ,
καὶ ἔστρωσα τὸ χαλί μου στ' ἀρχοντικὸ σου, φίλε πού-
δνομα δὲ σοῦ βρίσκω. Πρέπει νὰ μὲ πῆρες γιὰ
τρελλὸ τότες, γιατί ῥέλω καὶ τρῶς μὲ κάμψοσι,

Χτὲς ἐτρέμαμε τὸ Σύνδεσμο. Σήμερον λιθανίζουμε τὸ Θρόνο. Δούλοι! Δούλοι!

*

ΜΕ τὸ ξεκαθάρισμα (τὴν ἀεκαθάρισιν δὲ) ποῦνε στὰ τρία Ὑπουργεῖα, Παιδείας, Οἰκονομικῶν καὶ Ἑσωτερικῶν, δὲ μέινουμε καὶ τόσο ἐνθουσιασμένοι. Θέλωμε γερῶτερη τὴν μπαλταδιὰ. Θέλωμε κούτσουρα νὰ μὴ μείνει μετὰ τὰ τρία Ὑπουργεῖα, γιατί θέλουμε νὰ ποῦνε, καὶ τοὺς πιστεύουμε, πὼς καὶ ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀεκαθάρισιν τὰ κούτσουρα περισσεύουν.

Ξεκαθάρισμα αὐτὸ θὰ πῇ καὶ αὐτὸ εἶναι. Καθὼς κ' ἐγχείρησις εἶναι τὸ νὰ κόψεις ὅλα τὰ σάπια κομμάτια, νὰ μὴν ἀφίσαις οὔτε κλωστοῦλα σάπια στὸν ὄργανισμό πού νὰ μπορεῖ μὲ τὸν καιρὸ νὰ γενικίψῃ τὴ σαπίλα. Τέλλα λέγουνται μπαλῶματα προσεφινὰ καὶ μὲ τὰ τέτια δὲν κρατιοῦνται πολὺ τὰ ξεχαρβαλωμένα σπῖτια. Χρειάζονται γκρέμισμα καὶ ξαναχτίσιμο.

*

ΑΥΤΗ πάλι ἡ Ἀκαδημαϊκὴ, νὰ τὴν ποῦμε, τσαχνινὰ πὼς οὐ φαίνεται; Τὸ Ὑπουργεῖο ἀνάθεσε σὲ διάφορες Σχολὲς τοῦ Πανεπιστημίου νὰ ἐκλέξῃ ἡ καθεμιά τὴς ἀπὸ μιὰ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ κρίνει ποιοὶ καθηγητῆδες εἶναι γιὰ ξεπάστρεμα. Οἱ ἄλλες Σχολὲς διαλέξαν τὴν ἐπιτροπὴ τους ἀπὸ ἱκανοὺς καὶ ἀνίκανους. Ἡ Γεντρικὴ Σχολὴ ὅμως, πέρα πέρα καὶ τοὺς ἐξ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς τοὺς πῆρε ἀπὸ κείνους ἴσια ἴσια ποῦ εἰντοῦσαν ὑποψήφιοι γιὰ ξεκαθάρισμα. Ἀποδείξῃ τρανὴ πὼς στὴ Γεντρικὴ Σχολὴ βράζει ἡ ἀνικανότης. Καὶ τώρα ἂς κοπιᾷσιν τὸ Ὑπουργεῖο νὰ βγάλῃ ὅξω ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοὺς ὁπωσδήποτε ἱκανοὺς.

*

ΔΥΟ ἔργα μ' ἀληθινὴν ἀξίαν παιχτήκανε τὲς τελευταῖες μέρες στὰ θεάτρά μας, τὸ ἓνα, ἡ «Κρήνη» τοῦ Bloems, στὸ «Βαριετ» καὶ τὸ ἄλλο, ἡ «Γελία κομωδία γιὰ σοφροὺς ἀνδρώπους» τοῦ Oscar Wilde, στὴ «Νέα Σκηνή». Τὸ ἔργο τοῦ Bloems παράρσε σὲ κείνους ποὺ μπαίνουνε κάπως βαθύτερα στὸ νόημα τῆς δραματικῆς τέχνης καὶ δὲ βρίσκουν τὴ τυγχίνηση στὰ σκηνικὰ μόνον πυροτεχνήματα, —καὶ ἡ φάρσα τοῦ Wilde, ποῦχει παραπλὺ ἐγγλέζικη χρωματίδα, ἐνθουσίασε μὲ τὴν τέχνη τῆς καὶ φαίδευνε μὲ τὲς ξεκαρδιστικὰς σκηνὲς τῆς ἐκείνους μονάχα ποὺ τὰ κατὰφράνε νὰ τοποθετήσουνε μὲ τὴ φαντασίαν τους κάτω στὴν πλατεῖα τοῦ θεάτρου Ἑγγλέζους θεατῆς καὶ νὰ γελοῦνε μὲ τὰ γέλια τους.

Γιὰ νὰν τὴν νιώτῃ καλὰ καὶ νὰ τὴν ἀπολάψῃ τὴ φάρσα τοῦ Wilde Ρωμιὸς θεατῆς, πρέπει νὰ τὴν παρακολουθήσῃ μὲ προσοχὴ καὶ νὰ μὴν ἔχει ἀποχαλάσει τὸ γούστο του μὲ χοντροκομμένα ἀστῆα.

Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φωτίξῃ νὰ μᾶς παίρνῃς γιὰ τρελλοὺς πάντα.

Τώρα ποῦ εἶμαι σφίγγα, καὶ βλέπω ἀπὸ κοντὰ τοὺς πόρους τοῦ κιτρινασμένου τοῦ πετοῦ σου, μοῦ ἔρχεται ἀληθινὴ τρέλλα, μὲ τὴν ἀλήθεια. Τώρα ποῦ εἶμαι πὺ ψυλοκαμωμένη ἡ μύτη μου, ἔλιγγας μοῦ ἔρχεται σὰ σὲ μυρίζω ἀπὸ κοντὰ. Τί κακὸ εἶναι τοῦτο! Τί ἀπέραντο κοιμητήριον στραγγισμένο μέσα σ' ἓνα κορμί! Γιὰ νὰ γεννηθῇ ἐσὺ καὶ νὰ κάθῃσαι μπροστά μου αὐτὴ τὴν ὥρα, ἔπρεπε νὰ τῷ χουνε γεμισμένο κιθούρια ἐκεῖνο τὸ κοιμητήριον! Ἄν μπορούσες νὰ μυρίσῃς τὸ αἷμα σου, θὰ σ' ἐπνίγε, ἡ μυρουδιά σου πρὶ νὰ προφτάξῃς νὰ πῇς κανενὸς νὰ τὸ χύσῃ. Μὰ ἡ μύτη σου, νὰ μὲ συμπαθήσῃς, τόσο μακριὰ δὲν πηγαίνει. Ἔτσι κ' ἡ βρωμόμυγα ποῦ ζῇ ἀπάνω στὴν κοπριά, τὴ νοστιμεύεται ἀντὶς νὰ τὴ σιχαθῇ. Πὼς νὰ τὴ σιχαθῇ, ποῦ εἶναι αἷμα τῆς καὶ ζωὴ τῆς!

Ἀγάπη μου, δὲν ἤρθαμε δὴ πέρα νὰ σὲ τρώμῃς μ' ἀνωφέλητα λόγια. Μὴ βάζῃς τὸ χουλιάρι σου κάτω. Δυὸ λόγια, καὶ φεύγουμε.

Τάκουσα πολλὰς φορὰς πὼς εἶσαι δυνατός διπλωμάτης. Τοὺς παῖξεις, λῆει, τοὺς Φράγκους στὰ δαχτυλάκια σου. Ἐνὰ πρᾶμα μονάχα, ποῦ δὲ μὰ-

ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΕΚΔΕΙΞΕ τὸν πρῶτο τοῦ τόμου τὸ «Δελτίο τῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας» μὲ τὰ πλούσια περιεχόμενά του. Στὸ πρῶτο φυλλάδιον τοῦ Β' τόμου, ὅπου ἐξακολουθεῖ τὴν ἰδίαν πολύτιμην ἐπιστημονικὴν του ἐργασίαν ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Πολίτης, εἶδαμε γαλλικὰ γραμμένην μιὰ μελέτη τοῦ δικοῦ μας Γ. Σκαπελίτη (Λαβασάγκα) γιὰ τὰ Ἑθνη καὶ Ἑθιμα τῆς Μανταγατικῆς. Τὸ καλὸν μας συνεργάτη ἔχει ὁ «Νουμάς» νὰ τυπώσῃ σ' ἐρχόμενα φύλλα καὶ ἄλλα ἀπὸ τὰ μαλγκάσικα παραμῦθια του, ρωμαϊκὰ ὅμως αὐτὰ γραμμένα.

ΠΕΘΑΝΕ τελευταῖα ὁ Γάλλος συγγραφεὺς Jules Renard, ἑας ποῦ ξεχώριζε μέσα στὴ λεγεὼνα τῆς φιλολογικῆς βιομηχανίας τοῦ Παρισιῦ. Κι ὁ Remy de Gourmont τοῦ ἔγραψε τὰ ἐξῆς ἐπιγραμματικά:

«Τὸν πιστεύανε γερὸ κ' εἶτανε πολὺ ἄρρωστος· τὸν πιστεύανε πλούσιον, κ' εἶτανε φτωχός· τὸν πιστεύανε καλοτυχισμένο, κ' εἶχε ἀποφασισμένα νὰ σκοτωθῇ· τὸν πιστεύανε φιλόσοφον, καὶ δὲ βαστούσε οὔτε στὴν ἐπίφραξιν τῆς κριτικῆς· τὸν πιστεύανε ἐκπλασμένο ἀπὸ τίς πολιτικὰς ματαιοδοξίας, καὶ πολεμοῦσε μὲ λύσσα γιὰ τὰ κομματικὰ τοῦ χωριοῦ του· τὸν πιστεύανε παρισιάνον, κ' εἶχε μείνει βαθιὰ χωρὶς κινῶν· τὸν πιστεύανε ναυτοραλιστὴν, καὶ ἀγαποῦσε πρὸ πάντων τὸν Οὐγκώ· τὸν πιστεύανε πυρρωνιστὴν καὶ αὐτὸς διαβάζε τὸν Πασκάλ· τὸν πιστεύανε, τέλος, γελαστόν καὶ αὐτὸς εἶτανε περίλυπος. Ἔτσι ἀπάνου-κάτου γνωρίζουμε τοὺς συγκαρινούς μας, ὅμως αὐτὸ δὲ μᾶς ἐμποδίζει νὰ τοὺς κρίνουμε, νὰ τοὺς ἀποδίδουμε σκοπούς, νὰ μετροῦμε τὸ πνεῦμα τους, νὰ τρυπῶνουμε στὴ σκέψιν τους μέσα, νὰ χαρᾷντοῦμε τὴν ψυχὴν τους.»

ΒΓΗΚΕ στὸ Παρίσι (ἐκδόση τοῦ Mercure de France, fr. 3.50), τὸ βιβλίον τοῦ Jean Moréas: Variations sur la Vie et les Livres. Περιεχόμενά του: Ἡ Κυρία Λαφαγέττη, ἡ Κοιλιά καὶ τοὺς Λύκους, ὁ Ἐπιτάφιος τοῦ Ραμπιέ, ὁ Θάνατος κ' ἡ Φιλία, ὁ Κομψός, Γκαῖτε καὶ Σαίξπηρ, ὁ Βολταῖρος κ' ἡ Τραγωδία.

ΛΕΓΟΝΤΑΣ γιὰ τὸ Μωρεά, βρίσκουμε τὸ ἀκόλουθον αὐτοεπιγράμμα σὲς πληροφορίες ποῦ ἡ Κυρία

Salis δημοσιεύει γιὰ τὴ συνεργασία του στὸν παρισιάνικον «Μαῦρον Γάτον» ἀπὸ τὰ 1882 ὡς ἔτα 1884. Μὲ μέρη τὸν ῥώτης ἡφίδια τί ἔκανε στὴν Ἀθήνα πρὶν πάῃ στὴ Γαλλία, καὶ αὐτὸς περὶφρανα τῆς ἀποκρίθηκε:

«Κυρά μου, στὴ Γαλλία εἶμαι ποιητής...γιὰ τὴ δούλεψή σας, στὴν Ἑλλάδα ὅμως εἶμουν Ἀρχοντας!»

ΦΥΛΛΟΛΟΓΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

[Ἡ στήλη αὐτὴ, ποῦ εἶναι ἀπαραίτητη καὶ ποῦ θὰ γίνῃ πολὺτιμη γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀγῶνα μας, θὰ πτύχει μόνον ἂν τὸ θελήσουν καὶ ἡ μᾶς βοηθήσουν οἱ φίλοι τοῦ «Νουμά» ποῦ ζοῦνε σὲς ἐπαρχίας καὶ σὲς ἐξωτερικόν. Οἱ λοιποὶ τυπώνονται γιὰ τὸν ἀγῶνα μας σὲς ἐφημερίδες τοῦ τόπου τους, πρέπει οἱ φίλοι μας νὰ μᾶς τὸ στέλλουνε, γιατί ἔτσι μοναχὰ θὰ μπορούμε νὰ δίνουμε στὴ στήλη αὐτὴ ζουρσαφιά πιστὴ τοῦ δρόμου ποῦ παίρνει τὸ Ζήτημά μας.]

ΕΝΑΣ τελειόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἤρθε ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ βεβαίωσε τὸν κ. Κλέωνα Κουτσαδάκην τοῦ «Πύρρου» (2 Ἰουνίου, ἀριθ. 372) πὼς ὁ κ. Βαρλέντης δὲν εἶναι διόλου μαλλιαρὸς καὶ πὼς λέγοντας μαλλιαρισμὸν οἱ Πολῖτες ἐνοοῦνε «τὴν παραμόρφωσιν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἡ ὁποία εἶναι τόσο καλὴ καὶ ὁμορφὴ καὶ ἀγαπητὴ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον· ἡ γλώσσα ἑξαφνα τοῦ κ. Βαρλέντη μᾶς ἐρέσει καὶ τὴν διαβάζουμε χωρὶς καμμιὰ διαμαρτύρησιν, χωρὶς καμμιὰ ἀποστροφή».

Ἐπειδὴ κ' ἐμεῖς διαβάζουμε χωρὶς καμμιὰ διαμαρτύρησιν καὶ ἀποστροφή τὴ γλώσσαν τοῦ κ. Βαρλέντη, διαβάζουμε ὅμως μὲ πολλὴ δυσανεξία καὶ στομαχικὴ διαμαρτύρησιν «τὴν γλώσσαν» ὅπου ἔγραψε ὁ κ. Κουτσαδάκης τὸ ἄρθρον τοῦ ἀτὶ εἶνε μαλλιαρὸς, βγάζουμε τὸ συμπέρασμα πὼς μαλλιαρὸς εἶναι ὁ κ. Κουτσαδάκης—καὶ ἂς κλαίῃ ποῦ τᾶχει!

ΣΤΗ Σμύρνη ἡ «Ἑσπερινὴ» κάνει δημοφήφισμα: «Ὁ Θρίαμβος τῆς Ἑλλήν. Γλώσσης» καὶ μαζεύει γραφὰς ἐνισχυούσας αὐτὴν ἐν τῷ κατὰ τῶν μαλλιαρῶν ἄγωνι. Εἶναι ὅμως τόσο φαίδρὸς ὁ ἀγῶ-

Ρωμαϊκὸ εἶναι μαζί σου.

Βλέπω καὶ συνεφέρνεις. Πῆρες πάλι τὸ χουλιάρι στὸ χέρι σου. Μὴν ξεχνᾷς ὅμως πὼς ἔχουμε καὶ μερικὰς μικρούτσικες σφίγγες. Αὐτὲς θὰ βοήθουν κάποτε γύρω στ' αὐτιά σου, καὶ κανένα, μῆτε ὁ μεγαλύτερός σου ὁ διαφεντευτής, δὲ θὰ μπορῇ νὰ τὲς πιάσῃ.

Αὐτὲς οἱ σφίγγες εἶναι ψυχές. Τὴν ψυχὴν δὲν τὴν πιάνεις, ὅσο φιλὰ δίστῃς καὶ ἂν στήσῃς. Πῶτῃς τὸν πύττα τετραπέρατον σουβουλάτορά σου ἂν ἐπιάσῃς ποτὲ σκλάβον ποῦ νάχῃ πιασμένη καὶ τὴν ψυχὴν του, τὸ νοῦ του. Μὲ τί λογὴς ἀλυσίδες νὰ δέσῃς τὸ νοῦ, τὴν ἰδέαν; Ἄν ἡ ἰδέα ἔχει μέσα τῆς φωτιὰ καὶ μπαρούτι, τὸ πολὺ νὰ τὸ μυριστῇ ὁ φίλος καὶ νὰ κόψῃ τὸ κεφάλι ποῦ τὲς γεννᾷ. Μὰ ποῦ νὰ κόψῃ καὶ τὴν ἰδέαν! Αὐτὴ ζῇ καὶ μεγαλώνει καὶ σκορπιέται ὡς τὸν ὁδράγγυρον, καὶ πάλι μαζώνεται, καὶ πάλι σκορπιέται, καὶ τρέχει καὶ χύνεται μέσα σὲ χίλιες τρύπες ποῦ τὸ δαχτυλάκι του δὲν μπορεῖ νὰ χωρῇ.

Χίλιες φορὰς εἶχαν ἀφορμὴ νὰ τὴ σπουδάζουν, κ' οἱ παπποῦδες σου, κ' οἱ πατέρες σου, κ' ἡ ἀφεντεῖά σου ἀκόμα, τὴν τρομερὴν τὴ δύναμιν αὐτῆς τῆς μικρούτσικης σφίγγας, καὶ ἀκόμα θαρρῶ πὼς δὲν τὴν

θαίνεις νὰ παῖξῃς καὶ μῆλα στὰ χέρια σου. Μπορεῖ νὰ σοῦ χρησιμέψῃ αὐτὴ ἡ γύμνασις. Μπορεῖ νὰ βρεθῇ μπροστά σου κανένα στρογγυλὸ παιχνιδάκι, καὶ τότες προφταίνεις καὶ τὸ πετάς στοῦ Βεζίρη σου τὸ κεφάλι.

Ἀκουσα καὶ πὼς ἀγαπᾷς νὰ κάνῃς πολλὰς δουλειὰς ἀπατός σου. Νὰ κάμῃς καὶ μιὰν ἄλλην δουλειά. Νὰ πᾶς καὶ νὰ βρῇς τὲς καρδιὰς ποῦ στενάζουν,—ἔχει μέσα στὴν Πόλιν, ἐκεῖ πολλὰς δὲ θὰ βρῇς. Νὰ σύρῃς στὰ τέσσαρα πέρατα τοῦ μεγάλου σου Κράτους, τελώνιον νὰ γίνῃς καὶ νὰ μῆῃς στὰ βαθύτερα φυλλοκάρδια τους, καὶ νὰ μαζέψῃς τὲς εὐχὰς ποῦ σοῦ δίνουν κρυφὰ ἐκεῖ μέσα.

Ὁ κακὸς ὁ κόσμος θέλει νὰ πῇ πὼς εἶσαι καὶ φοβηταίρης. Ὅσο φοβηταίρης καὶ ἂν εἶσαι, τὰ σκαλὰ δόπουλα σὲ ξεπερνοῦν κ' ἐννοια σου. Ἐσὺ δ' ἀφοβάσαι τὴν μπόμπα τους, αὐτοὶ φοβοῦνται τὸν ἴσκιον σου. Ἀνίσως καὶ φοβάσαι Ἀρμένηδες, δὲν ἔχω νὰ πῶ. Μὰ τὴν τέχνην τὴν ξέρεις. Τοὺς Ἀρμένηδες τοὺς δίνεις αὐριο τὴν Ἀρμενίαν καὶ βρίσκεις χουζούρι. Πρῶτῃ φορὰ δὲν εἶναι ποῦ ἀναπαύσαι ἔτσι. Μαυρεβουνιώτες, Ρουμῶνες, Βουλγάροι, Σέρβοι: ὅλοι πῆραν τὸ δικὸν τους καὶ σ' ἄφησαν ἥσυχο. Σοῦ πῆραμε καὶ μετ' ἐνὶ τρεῖς πέτρες. Μὰ τὸ πῶτερον τὸ

νας της, ώστε και οι δικοί μας της σκαρώνουνε γλαφυρώτατα γράμματα στην υπερκαθαρεύουσα ακατά των έλλειψών μισθάρων, των διαφθορέων της γλώσσας, όπου υπογράφονται φαρδύ-πλάτεια οι ίδιοι. Κ' ή «Έσπερινή» τὰ παίρνει για πράσινο χαβιάρι, και τὰ δημοσιεύει ἀλαλάζοντας, όπως βλέπει κανείς στον αριθμό της 82 το γράμμα αφιλογενών εξ Αϊδινίου Έλληνοπαίδων».

ΜΑΣ γράφει από το Αϊντίνι της Ανατολής «Ένας άστοιχείωτος νεανίσκος» πολλά νόστιμα, και λυπούμαστε που δεν έχουμε τόπο να τὰ βάλουμε δια, για την «Αμάλθεια» της Σμύρνης, που μ' ένα της άρθρακι «Οί Προκοπύσται της Γλώσσας» στον αριθμό 9524, κόβει τὰ κεφάλια της «Φοιτητικής Συντροφιάς» και κάθε μαλλιαρού, και μονάχα αφήνει τὰ ρουθούνια μας για να μυρίζονται άνηθη ποιητικά, όπως αυτά εδώ που ποιεί ο συντάχτης της κ. Υπερίδης :

*«Τριταί' ανέλαμψεν ήώς
και καλλιτέχνης ο Θεός
γλυφίδα δρέττει'
και από μάξης άπαλής
εις ένδοχούς περικαλλείς
τὰ άνηθη πλάττει.»*

ΛΕΓΑΜΕ να μη σάς ένοχλήσουμε πιά με τον κ. Μιστριώτη, μα είναι τέτοιο γλέντι ο λόγος που έβγαλε στο Φιλολογικό Σύλλογο (α' Νέα Πατρίς, αριθ. 91), ώστε δε μπορούμε να μη σάς σεβόμαστε μερικά μεζεδάκια. Και τί δεν είπε ο σοφός καθηγητής για τους άπαισίους χυδαίζοντας. Είπε πάλε το «γλυτωσάρη» του και την «Κεχριμπάρα» του, θυμήθηκε και τον κειρό που αέκινδύνευσε να ριφθί εις του δεσποτηρίου το φθισιώδες δωμάτιον, αλλά, λέει, δεν έδίστασα να κηρύξω ότι ουχί εις το δεσποτήριο, αλλά και εις τον Τάρταρον έάν ριφθώ, θέλω εξέλθει ως Έρηνος των φρενών (πολύ σωστό!), να τιμωρώ τους διαδόχους του Όρέστου. Η τλήμων έλληνική φυλή έσχε πολλούς άλλολοφύλους μητραλοίας (έφου είναι άλλόφυλοι, πώς είναι μητραλοί; — δε μάς λέει ο σοφός καθηγητής), δε μη στρατολογηθώσι τοιούτοι και εκ των ήμετέρων δημοφύλων.»

Και παρακάτω : «Ήθελε δ' είναι αίσχρον και άπαισίον, εί ήμεεις οι δημιουργήσαντες τον κάλλιστον του φωτός θεόν (τόν Έλληνικόν Ήλιον), έμέ-

νομεν έν τῷ σότει.» Ποιός τή χάρη μας, κύριε καθηγητή, άφοῦ δημιουργούμε και θεούς !

Λέει όμως και μιάν άλληθια : «Μή πειθώμεθα εκείνους, οτινες άποκρίνονται ότι είναι των άδυνάτων, να γλώσσα ούτω τελείω; διαμορφωθείσα (ή Μιστριώτειος) επκέληθ εις την προτέραν ήμιόβρον. Οί τοιοῦτοι άποκρίνονται, διότι μη έχοντες το ψυχικόν σθένος, όπως αγωνισθώσι προς τον κίνδυνον, λέγουσιν, ότι οῦτος δέν πρόκειται οὔδ' εἶνε φιδερός.» — Μ' άλλα λόγια, τον έχει κόψει κρύος φόβος το σοφὸ καθηγητὴ για το ζήτημά του. Γι' αυτό κ' ήμεεις τον αφήνουμε τώρα να κιτρινίξη σαν τους αὐτοφρενέ κρόκους, οῦ; έδρεψεν εκ του δήμου του Σηοκλείους, για να χαρίση στους Πολίτες λογάδες.

ΝΑ κ' ή καλή ὄψη της «Μιστριώτειου έκστρατείας επί την Έπτάλοφον». Σ' έν του άρθρακι το «Θάρρος» της Πόλης (26 του Μάη, αριθ. 262) γράφει κοντά στ' άλλα λογικώτατα :

«Καυμένα ὀφρίκια(!) Έν μόνον εξ αὐτῶν μαζί με έν γεύμα ήρκεσε δια να κηρυχθῶν φράσεις αίτινες τον μέν Πατριάρχην έγελαιοποίησαν δυστυχώς, δια δε τον κ. Μιστριώτην ένδειξαν την μεγάλην άρχήν καθ' ήν αδει τινα γράμματα μαθεῖν και κηθόντα νοῦν...»

«Καλά θά κάμη όμως ο Πατριάρχης μας να σπύση να του αφαιρέση το ὀφρίκιον, διότι ώρσιμένως ο κ. Μιστριώτης δια να άποπληρώη την τιμήν του ὀφρίκιου θά κηρύξη και άλλα πράγματα ίσως, τὰ ὅποια και τον Πατριάρχην θά γελωτοποιήσουν πλείστορον και το Έθνικόν Πανεπιστήμιον θά χαρκτηρίσουν ως φρενοκομεῖον.»

ΠΑΕΙ κι ο κακήμενος ο Καρδοκάρης με την άρματωλική του λεβεντιά. Το αξιο Δημοτικό του Συβούλιο τον εξεβαρβάρωσε και τον έκανε Αμφιλοχία, γιατί έτσι αέχεν εισηγηθί πρό δύο έτών ο άντισυνταγματάρχης κ. Μ. Γερογιάννης, θέλοντας ίσως να τιμήση κανένα ρηξικέλευστον έπιλοχία του. Και τώρα για την πατριωτική του αὐγή πρωτοβουλία τον κάμανε οί κκ. Σύβουλοι και αμέλος επίτιμον της Αμφιλοχίας και δημότην του δήμου Αμδρακίας. — Αμπρακίας το λέει κι ο Θουκυδίδης, βρε άνάττικι !

Ο κ. Δ. Ι. Καλογερόπουλος, γράφοντας στην «Πανακοθήκη» του για την «Αντιγόνη» που παρα-

στάθηκε στο Βασιλείο, βοιωτοκλάει : «ή μετάφρασις του κ. Μάνου χαλλιάρη, γελοιοποιούτα εις τινα μέρη το Σοφοκλείον άριστούργημα, το ὅποιον παρ' ἑλλην την δικτυοπανεζομένην ζωντανότητα των λέξεων, έφκίετο ένικχού φέρον βλαχόκαλτσας». Ο ίδιος μάς λέει παρακάτω πώς το δράμα του κ. Τιμ. Αμπελά, ή «Λίνα Δράκη», είναι «γεγραμμένον εις ώρκίαν άπλην και ρέουσιν γλώσσας» — φυτικά την καθαρεύουσαν.

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ένα φίλο, στα Ξένα)

Αθήνα, 10 του Θεριστή.

Ήρθε λοιπόν από την Εύρώπη ο Βασιλιάς. Στο σταθμό, αξιωματικοί σε παράταξη — δύο τους παρά λίγο να σφαχτούνε για τα προσωπικά τους έπνευστατικά — και κοσμάκης για την ύποδοχή. Πήγανε να ξεξέψουν και τ' άλλα να σύρουνε τάμαξί ώ; το παλάτι. Είπε και δύο λόγια συγαινητικά ο Βασιλιάς. Παρκτηρήθηκε όμως που δεν έδωκε το χέρι του Ζορμπά. Την άλλη μέρα, τραπέζι στο παλάτι, κι ο Ζορμπά; αδιάθετος δεν πήγε. Έτσι, άναψε στα καθημερινά τὰ φύλλα ή ύπουργική κρίση. Και τί δε γράψανε ! Πώς μια συντροφιά αξιωματικοί του Ναυτικού θέλουν την άποπομπή του από το ύπουργείο πώς ο Αρχηγός της τηλεγράφης του Θεοτόκη, κι αυτός του άποκρίθηκε πώς δεν κάνει να δημιουργήση κρίση; ύστερα ξεκαθάρισε πώς θά φύγη ο Ζορμπά; γικτι δέν τ' έρεσαν στα προτείνον οί μέραρχοι για το στρατό. Την ίδια μέρα ο Ζορμπά; άνέθηκε στο παλάτι, συνεργάστηκε με το Βασιλιά, κ' ή παρτίτη ξεθόλωνε, — όχι όμως και δίχως να χυθή μελάνι με το «Ανάγκη Είλικρινείας» πάλε και τ' άλλα δημοσογραφικά τριτίπια του περασμένου χειμώνα, που θέλανε ναποδείξουνε τάχα πώς δεν πέφτει ο Ζορμπά; γικτι δέν έχει διακώμα κανένας να τον πιάψη, πριν έρθη ο κειρός και ή Έλινοςυνέλεψη.

Τέλος πάντων, με τη φασκρία τούτη, θά ξεχνούτε ο κόσμος εδώ και πώς υπάρχει Κρητικό ζήτημα, αν απόξω δέν το θυμίζανε τα τηλεγραφήματα : πότε πώς ο Δίλκε πήρε, σαν πάντα, φιλοδίκαια το μέρος της Κρήτης σε μια συζήτηση στην Αγγλική Βουλή; πότε πώς πρότεινε ή Αγγλίξ να

καλονοιώθει ο νοῦς σου. Και για να την καλονοιώσῃ, έλα να σου καθίσω αυτό το στερνό μου το κεντρί, να τρίβης κατόπι το μάγουλό σου και να με θυμάσαι :

Σά σκορπιστή αυτή ή ιδέα, που τή λέν κάτι που δε σου το φανερώνω να μη σου κατέβη και ξαφνικό, αρχίζει κι άνάδει μεγάλη φλόγα μέσα στις τυρχνισμένες καρδιές, που έσο τή φυσάει, άλλο τόσο μεγαλώνει εκείνη. Κι άλλοίμονο τότε στον τύραννο, στους παρατυράννους και στα τυραννόπουλα. Ένας ένας θά πέφτουνε σαν τσουρουφλιασμένες μυγες στη φωτιά και θά καίγονται. Και σαν καγόνε, και ξεδρωμήση ο κόσμος, τότες πέφτει ούράνια βροχή από πάνω, και σβύνει ή φωτιά, και φυτρώνει χορτάρι, και πρασινίζει ο κόσμος, και γίνεται χαρά Θεού, κ' έρχονται οί γραμματισμένοι και γράφουν ιστορίες, τί λογής πήγε μια φορά ένας Μεγάλος Τύραννος να σβύση μια μεγάλη φωτιά, και τσουρουφλίστηκαν τὰ φτερά του, κ' έπεσε μέσα, και χάθηκε από τον κόσμο μια για πάντα, και κείνος, κ' οί παρατυράννοι, και τὰ μικρά τυραννόπουλα.»

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΦΥΛΛΑΔΑΣ
(Ακολουθεί)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

GEORGE MEREDITH*

Υστερ' απ' αυτή την παρένθεση δε έρθουμε πίσω στο σκοπό μας. Είπαμε τί γενικό χαρχητήρα έχει το έργο του Meredith. Όσο κι αν είναι πλούσιο, πάντα όμως μένει άπλό με τον ίδιο σκοπό και σ' αυτήν την άπλότη βρίσκεται ίσα ίσα ή δυσκολία του. Ο σκοπός του συγγραφέα φαίνεται σ' ένα του γραφτό : «...σκέπτομαι, λέει, πώς ή άληθινή χρήση της ζωής, το μένο μυστικό της, είναι να στρώνη κανείς το χῶμα για να ναι καλλίτερο σ' εκείνους που θάρθουν ύστερ' από μάς» τὰ έργα μου τὰ κρίνω έλαττωματικά και με χωρίς καμιά άλλη αξία εκτός πώς δείχνουν κ' εύκολύνουν αυτό το σκοπό. Το βαθύ γνώριμα των όμοιων μας, ή διακρίση των νόμων της ζωής, αυτά οδηγούνε στο μεγάλο πολιτισμό. Μού φαίνεται πώς το μυθιστόρημα εκθέτοντας και ζωγραφίζοντας τή φυσική ιστορία του ανθρώπου μπορεί να βοηθήση σ' αυτή την προετοιμασία του έδάφους για καλλίτερο δρόμο...» Σ' αυτό

*) Η αρχή στο περασμένο φύλλο.

που γράφει ο ίδιος φαίνεται και το έσωτερικό του έργου του. Κάποιε σχέση τον συγγενεύει με τον Stendhal και τονε σιμώνει στο νατουραλιστικό μυθιστόρημα. Μ' αυτό όμως δε θά πη πώς ο Meredith είναι είτε ρωμαντικός είτε καθρός βασιλστής, είτε νατουραλιστής. Πρώτα-πρώτα ρωμαντικός, με την άποφυγή κάθε αισθηματικής διάχυσης, ποῦχει, δέν είναι. Πάλι ή γλώσσά του, οί μορφές του, το έσωτερικό του έργου του γενικά, τον άπομακρύνουν από το νατουραλισμό. Ρεαλιστής είναι περισσότερο γικτι στην πρχματική ζωή εκπλώεται το έργο του παίρνοντας το κάθε τι στην άληθινή του μορφή, μα και πάλι με δλωσιόλου ιδιαιτερο, υποκειμενικό αν θέλουμε, τρόπο, αλλά με στερεή πάντα βάση στην παρκτηρήσή του. Γι' αυτό μερικοί κριτικοί λένε πώς μοιάζει με το Σκίξπηρ. Φοβούμαι πολύ αυτές τις ομοιότητες, γικτι το γιγαντένιο έκείνο μυκλό του ποιητή της «Tempest» με κάνει να χάνω και τ' αὐγὰ και τὰ καλὰ, κατὰ την παροιμία. Βέβαια ο Meredith είναι άνατόμος βαθύς της ανθρώπινης ψυχής, μπαίνει κι αυτός βαθιά στην εξέταση του παθους, αλλά με τη διαφορά πώς αυτός εξετάζει μόνο μια μορφή, ένα έσωτερικό χαρχητήρα ή μια δυνάτη αίστηση, μα χωρίς έκείνο το